

ТЕМИ ОТ МЕДИИТЕ

29.11.2024 г.

Асоциация на индустриалния капитал в България в медиите

[Gabrovo news](#)

✓ АИКБ организира среща на бизнеса

На 29 ноември в Габрово ще се проведе значимо събитие за представители на бизнеса от региона. Срещата, организирана от „Аванс Експертни Оценки“, в партньорство с **Асоциацията на индустриалния капитал в България (АИКБ)**, ще се състои в хотел „Балкан“, зала „Пенчо Семов“, с начало 16:00 ч.

Фокусът на срещата ще бъде върху обсъждането на новите предизвикателства пред бизнеса в Габрово и региона, както и представянето на иновативни решения и успешни практики.

Участниците ще получат възможност да се запознаят с актуални методи и подходи, които могат да помогнат за устойчиво развитие и постигане на високи резултати. Програмата включва няколко ключови лекции и презентации: „Модерната бизнес отговорност – новото лице на успешния бизнес“ – лекция на **доц. д-р Милена Ангелова, главен секретар на АИКБ**.

„Как оценителките услуги помагат на бизнеса“ -презентация от Ценка Божилова, MRICS REV. „Счетоводните оценки в полза на бизнеса:, представени от Никола Кедев, MRICS REV.

Допълнителни теми, като инвестиционните оценки и екипното развитие, ще бъдат обсъдени от Борислав Калинов и Тамяна Вичанова. Събитието ще завърши с коктейл и networking, което ще предостави на участниците възможност за обмен на опит и създаване на нови контакти. Организаторите канят всички представители на бизнеса, които се интересуват от новите тенденции и добри практики, да се включат в срещата.

[100 вести](#)

✓ АИКБ организира среща на бизнеса

На 29 ноември в Габрово ще се проведе значимо събитие за представители на бизнеса от региона. Срещата, организирана от „Аванс Експертни Оценки“, в партньорство с **Асоциацията на индустриалния капитал в България (АИКБ)**, ще се състои в хотел „Балкан“, зала „Пенчо Семов“, с начало 16:00 ч.

Фокусът на срещата ще бъде върху обсъждането на новите предизвикателства пред бизнеса в Габрово и региона, както и представянето на иновативни решения и успешни практики.

Участниците ще получат възможност да се запознаят с актуални методи и подходи, които могат да помогнат за устойчиво развитие и постигане на високи резултати. Програмата включва няколко ключови лекции и презентации: „Модерната бизнес отговорност – новото лице на успешния бизнес“ – лекция на **доц. д-р Милена Ангелова, главен секретар на АИКБ**.

„Как оценителките услуги помагат на бизнеса“ -презентация от Ценка Божилова, MRICS REV. „Счетоводните оценки в полза на бизнеса:, представени от Никола Кедев, MRICS REV.

Допълнителни теми, като инвестиционните оценки и екипното развитие, ще бъдат обсъдени от Борислав Калинов и Тамяна Вичанова. Събитието ще завърши с коктейл и networking, което ще предостави на участниците възможност за обмен на опит и създаване на нови контакти. Организаторите канят всички представители на бизнеса, които се интересуват от новите тенденции и добри практики, да се включат в срещата.

[Блиц](#)

✓ Глад за кадри, а младите ни безработни - защо?

Спад на младежката безработица в края на годината. Той обаче е толкова крехък, че лесно може да се счупи и числата отново да тръгнат нагоре, както вече се случи в началото на годината. Данните са на Националната статистика.

Темата коментираха пред Нова телевизия *Добрин Иванов от Асоциацията на индустриалния капитал в България* и Михаил Кръстев от Съюза за стопанска инициатива.

Обща тенденция

„Проблем има и той не е само български, а европейски. Когато коментираме младежка безработица, трябва да говорим за възрастова граница 15-29 години, защото такава е методологията на Европейския съюз. Статистиката показва, че в България има сериозен проблем, защото тогава не сме на 20-о, а на 4-о място в Европа“, заяви Добрин Иванов.

По думите му безработните в тази категория са около 16%.

„На четвърто място сме след Румъния, Гърция и Италия. Германия и Нидерландия са с най-нисък процент. Допълнителен анализ показва, че причината до голяма степен е законодателен проблем. Зародишът е в това, че България е прекалено социална държава. Така например, имаме най-дългото майчинство - това се отразява върху младежката безработица, защото профилът е жена на възраст между 25 и 29 години, която има ниско образование и две деца“, обясни Иванов.

Според Михаил Кръстев причините са много.

Извън статистиката

„Донякъде са в методологията – регистрацията в бюрата по труда не е достатъчно коректен измерител на младежката безработица. Живеем в 2024 г. и много млади се занимават с фриланс дейност и стартъпи и статистиката не може да ги хване. А те всъщност имат доходи и работа“, обясни Кръстев.

„Има влошаване на икономическата среда. Дискутираните от нас социални мерки, включително увеличението на минималната работна заплата оказват негативно въздействие върху тази статистика. Обикновено професионалният път на младежите започва от сектора на услугите и ресторантьорството. Там няма нужда от опит“, каза представителят на Съюза за стопанска инициатива.

По думите на Добрин Иванов има достатъчно стимули за преодоляване на трудностите пред младите, желаещи да работят.

Важни обществено-икономически и политически теми

[БНТ](#)

✓ КЕВР обсъди новите цени на водата от 1 януари

Срещу поевтиняването на водата в Добрич с над 15% се обявиха от местния ВиК оператор, а кметът на Шумен остро възрази срещу ново поскъпване на водата в града заради лошото качество. Бъдещите цени на водата бяха обсъдени в Комисията за енергийно и водно регулиране. Сред обсъдените проблеми бяха недостига на достатъчно питейна вода, големите загуби по мрежите и качеството на водата. В момента водна криза има в 23 области, а на режим са повече от 255 хиляди души.

Основна причина за новите цени на водата са петгодишните бизнес планове на дружествата, в които се казва какви инвестиции трябва да направят компаниите, за да подобрят водоснабдяването. Инвестиционните програми се отчитат след третата и след петата година.

Ивайло Касчиев, КЕВР: "И в следващата процедура за изменение вече ще бъде отчетено както изпълнението на показателите за качество, така и изпълнението на отчетените инвестиции. И съответно операторите, които не са си изпълнили инвестиционната програма, цените ще бъдат коригирани."

Първоначалните изчисления на КЕВР предвиждат водата да поскъпне най-много в Сливен с над 19%, в Перник и Шумен с над 9 на сто, в Троян с над 8%. Намаление на цените се очаква в Добрич, Пазарджик, Берковица, Хасково и Ловеч. Не обаче цената, а липсата на вода и нейното качество се оказват по-сериозен проблем за хората, стана ясно след общественото обсъждане на цените.

Цветанка Илиева, главен експерт към омбудсмана: "Считаме, че не е справедливо да се увеличават цените. По данни на МРРБ към 26 ноември 2024 година над 255 хиляди души в 13 града и 261 села са с нарушено водоснабдяване като някъде това продължава повече от няколко месеца."

Така жалбите към омбудсмана са се увеличили през последната година. Именно затова от администрацията му настояват да не бъдат вдигани цените. От КЕВР обаче изтъкват, че нямат механизми, с които да подпомогнат процеса по подобряване на инфраструктурата.

Ивайло Касчиев, КЕВР: "Държавната политика за модернизация и подмяна на ВиК инфраструктурата се води от министъра на регионалното развитие и благоустройството. Основната част от водната инфраструктура е собственост на общините - публична общинска собственост както и на държавата в лицето на областните управители."

От КЕВР също така настояват местната власт и държавата да влязат по-сериозно в ролята си на стопанин. Пример дадоха с Шумен, където всяка година се появява проблем с качеството на водата.

Ивайло Касчиев, КЕВР: "Хората трябва да си търсят правата по съдебен път, община Шумен ако смята, че ВиК операторът не си изпълнява ангажиментите, трябва да е ясно, че асоциацията може да прекрати договора с ВиК Шумен и да си избере друг по-добре работещ оператор."

Най-тежко остава положението в Плевен и Ловеч където пореден месец са на воден режим. Достатъчно вода ще може да има едва след обилни снеговалежи, обясняват от местния ВиК оператор. Вчера стана ясно, че кметът на Плевен е помолил Софийска вода за съдействие.

Васил Тренев, изп. директор на "Софийска вода": "Ние в момента сме на етап идентификация на проблемите в град Плевен. Ако искат съответно можем да предложим и решения по отношение на изпълнението на определени мерки."

Компанията е успяла да намали загубите на вода в столицата до 37,8% в момента от 60% през 2010 г. Целта е да бъде достигнато средноевропейското ниво от 33 на сто.

Васил Тренев, изп. директор на "Софийска вода": "Огромни усилия коства управление на мрежата и загубите в един град, години наред ни е отнело постигането на това намаление от близо 20 и няколко процента."

Средно за страната по тръбите се губи 60% от питейната вода.

✓ За осми път: Парламентът ще направи пореден опит за избор на председател

За осми път депутатите ще се опитат да изберат председател на 51-вото НС. Първото заседание на парламента ще бъде подновено в 11.00 часа.

Вчера отново се стигна до балотаж между Рая Назарян и Силви Кирилов. Назарян получи подкрепа от 69 депутати, 159 бяха против, а 10 се въздържаха. „За“ Кирилов гласуваха 118 народни представители, 104 се обявиха против, а 17 се въздържаха. Кандидатът на "Има такъв народ" остана на крачка от председателки пост, но компромисът от "Демократична България" не беше достатъчен. Това доведе до ново напрежение.

"Продължаваме Промяната" изключи от партията Даниел Лорер и поиска оставката на Явор Божанков заради това, че не са подкрепили Силви Кирилов за председател и гласуваха съответно Лорер - "въздържал се", а Божанков - "против". Техните 2 гласа щяха да са достатъчни 51-вият парламент да има председател. Надежда Йорданова също гласува "против", но по думите ѝ - заради объркване. Така днес гласуването продължава.

[БНР](#)

✓ БНБ прогнозира: Реалният растеж на БВП през 2024 г. ще бъде 2,2%

БНБ прогнозира инфлацията да бъде на 1,9% в края на годината спрямо 5 на сто година по-рано, става ясно от изданието "Макроикономическа прогноза" на банката. Според новите оценки средногодишната инфлация се очаква да бъде 2,5% при 8,6 на сто през 2023-та.

Основен фактор за забавянето на инфлацията е низходящата динамика на международните цени на петрола и на някои вносни промишлени стоки, изчисляват авторите на ноемврийския брой на изданието.

С изчерпването на дезинфлационното влияние на външната среда се очаква инфлацията да се ускори до 2,5% в края на 2025 г. и да възлезе на 2,4% в края на 2026 г., като средногодишната инфлация и през двете години ще остане на ниво 2,4%. Силното частно потребление в комбинация с прогнозирания растеж на разходите за труд на единица продукция ще продължат да оказват натиск за повишаване на цените, което ще доведе до формирането на устойчиво висока инфлация при групата на услугите в размер на около 4 на сто.

Освен това заложените в прогнозата повишавания на регулираните цени и на някои косвени данъци допълнително ще увеличат ценовия натиск в икономиката.

Растежът на реалния БВП на България се очаква да се ускори от 1,9% през 2023 г. до 2,2% през 2024 г. вследствие на по-високия растеж на частното потребление, връщането на износа на стоки към растеж през 2024 г., както и формирането на нисък положителен принос на запасите спрямо отрицателен такъв през 2023 г.

Същевременно прогнозираният спад на инвестициите в основен капитал и очакваното ускоряване на растежа на вноса ще ограничават нарастването на икономическата активност през тази година.

През следващите две растежът ще се ускори съответно до 2,7% и 3,4%.

Данните, върху които стъпва новата макроикономическа оценка на БНБ, са към 8 ноември.

✓ ББР пуска нов продукт за финансиране на експортно ориентирани компании

Българската банка за развитие (ББР) пуска нов продукт за експортно финансиране, насочен към подкрепа на български производители, които изнасят своите стоки и услуги на международните пазари, се посочва на сайта на банковата институция.

Специално разработената програма е адаптирана към нуждите на различни сектори, като банката се стреми да осигури на компаниите необходимия ресурс, за да постигнат устойчив растеж и разширяване на международното си присъствие.

За участие в тази програма фирмите следва да имат поне три приключени финансови години, положителен собствен капитал и ясна визия за износ. Те могат да разчитат на подкрепа за финансиране на ключови етапи от експортната дейност – от сертифициране и производство до логистика и разходи за пазарна експанзия.

Малките и средни предприятия могат да се възползват от оборотни кредити, които да им осигурят необходимия капитал за производство и износ. Заемите ще покриват до 100% от извършените разходи, но не повече от 80% от стойността на предоставения договор за износ, посочват от ББР.

Отпусканите по програмата средства могат да бъдат използвани за закупуване на суровини, материали, ток, заплати и други, необходими за производството, продажбата и транспорта на продукт или услуга.

Максималният срок на кредитите може да е до 5 години с преразглеждане на всеки 12 месеца.

ББР ще предоставя на компаниите и инвестиционно финансиране, предназначено за разширяване на производствения капацитет, модернизирание на оборудване и подобряване на конкурентоспособността им на международните пазари.

Кредитите ще покриват до 90% от предвидените разходи по проекта, а максималният им срок е до 10 години.

За компании, които имат над 80% приходи от износ през последните две години или при отделни експортни сделки, размерът на кредита може да надхвърля 5 млн. лв. в зависимост от необходимостта от финансиране в конкретния случай, но след анализ от страна на ББР.

Мениджър

✓ НОИ: Пенсионерите у нас са 2,047 млн., близо 46% от тях са с минимални пенсии

В края на септември пенсионерите в България са били 2 047 000, като близо 46% от тях са с минимални пенсии, сочат данните на Националния осигурителен институт (НОИ).

Най-новите данни на НОИ за пенсиите през първите девет месеца на тази година показват, че до 580,57 лв. включително, колкото е минималната за стаж и възраст, получават 811 000 от пенсионерите у нас, или 40 на сто от всички с отпуснати пенсии.

3400 лева, колкото е таванът на пенсиите, получават 4612 души. Според данните на НОИ в София-град е най-високата средна пенсия - 1056 лева. Най-ниска е тя в Кърджали - 700 лв., предаде БНР.

Статистиката сочи още, че 1 424 000 от пенсиите са отпуснати за стаж и възраст и намаляват с 5000 спрямо края на септември миналата година. Над 463 000 са тези за инвалидност, а ръстът при тях спрямо година по-рано е с 20 000.

За първите девет месеца на годината са отпуснати над 81 000 нови пенсии, а прекратените са 79 000.

Към края на септември разходите на НОИ за пенсии и пенсионни права са почти 16 милиарда лева. 11,4 милиарда лева са отишли за пенсии за стаж и възраст, а за инвалидните са платени близо 3 милиарда лева.

Средната пенсия на един пенсионер за деветмесечието е 865 лева. Мъжете взимат повече от жените, като разликата е близо 180 лева в полза на първите.

Ефектът от юлското увеличение с 11% е повдигнало средно с 82 лева размерите на пенсиите у нас.

✓ **72,61 долара за барел петрол на ОПЕК**

Средната цена за барел петрол на Организацията на страните износителки на петрол (ОПЕК) се понижи до 72,61 долара в сряда, информира днес [на сайта си петролният картел](#).

В във вторник барел от кошницата на ОПЕК се търгуваше за 72,96 долара. Цената на петрола на ОПЕК се определя на база на т.нар. "петролна кошница", в която влизат 13 сорта петрол за износ от държавите членки на организацията – Саудитска Арабия, Ирак, Нигерия, Либия, Ангола, Иран, Кувейт, Венецуела, ОАЕ Алжир, Габон, Конго и Екваториална Гвинея.

На 3 юли 2008 г. е отчетена най-високата цена на "кошницата на ОПЕК" – 140,73 долара за барел. Определянето на цената на барел петрол става чрез извеждане на средна аритметична величина от котировките към момента на закриване на търговията с всички сортове от "кошницата на ОПЕК" предходния работен ден.

[3e-news.net](#)

✓ **ЕК с нова наказателна процедура - у нас не са въведени европейските правила за киберсигурност**

Европейската комисия съобщи днес, че открива наказателната процедура срещу България и още 22 държави от ЕС затова, че не са въвели изцяло европейските правила за киберсигурност. Това съобщи БНТ, позовавайки се на съобщение от Брюксел.

Държавите в ЕС трябваше да въведат до 17 октомври правилата, които засягат критични сектори като обществени електронни съобщителни услуги, управление на ИКТ услуги, цифрови услуги, управлението на отпадни води и на отпадъците, здравеопазването, енергетиката, транспорта, производството на критични изделия, пощенските и куриерските услуги, обществената администрация. Пълното прилагане на законодателството е важно за подобряване на устойчивостта и способността за реакция при инциденти, се отбелязва в съобщението.

Нашата страна, Чехия, Дания, Германия, Естония, Ирландия, Гърция, Испания, Франция, Кипър, Латвия, Люксембург, Унгария, Малта, Нидерландия, Австрия, Полша, Португалия, Румъния, Словения, Словакия, Финландия и Швеция имат срок от два месеца за отговор, като след това ЕК може да продължи с наказателната процедура, се допълва в съобщението.

✓ **Международната организация на труда: Средните възнаграждения по света нарастват по-бързо от цените**

Средните заплати в световен план нарастват по-бързо от цените, се посочва в доклад на Международната организация на труда (МОТ), публикуван днес, съобщи Франс прес и цитирана от БТА. Това свидетелства за значителни и устойчиви неравенства при заплатите.

Според "Световния доклад за заплатите 2024-2025 г.", след като се е понижило с 0,9 на сто през 2022 г., понижението на реалните заплати на световно ниво се е възстановило през 2023 г. на фона на постепенния спад на инфлацията. През миналата година възнагражденията са нараснали с 1,8 на сто (1,3 на сто без Китай, където е налице бързо увеличение на заплатите).“.

Наличните предварителни данни за първите две тримесечия на 2024 г. свидетелстват за растеж с 2,7 на сто тази година (2,3 на сто, ако се изключи Китай), което е "най-голямото регистрирано увеличение през последните 15 години", сочи докладът на СТО.

Увеличението на заплатите обаче е било неравномерно в различните региони, като нововъзникващите икономики са регистрирали по-силен растеж от напредналите икономики, отчита МОТ.

В развитите икономики от Г-20 - на червено през 2022 г. и 2023 г. - растежът отново е навлязъл в положителна територия, за да се установи на 0,9 на сто през 2024 г., докато в нововъзникващите икономики от Г-20 (останали в зелена територия през 2022 и 2023 г.) е регистрирано увеличение от 5,9 на сто.

Докладът констатира, че от 2000 г. неравенството в заплащането или сравняването на заплатите на хората с високи и ниски доходи, е намаляло в "около две трети от страните". В зависимост от използваната мярка спадът е от 0,5 до 1,7 на сто годишно.

Въпреки тази положителна тенденция, "силните неравенства в заплащането продължават да съществуват в страните по света", се посочва в доклада на МОТ.

В световен мащаб "най-нископлатените 10 на сто от работниците печелят само 0,5 на сто от възнагражденията плащани по света, докато най-добрите платените 10 на сто печелят почти 38 на сто от тези заплати".

[Bloomberg TV Bulgaria](#)

✓ Продажбите на облигации в Европа достигат рекордните €1,705 трилиона през 2024 г.

Емитирането на облигации в Европа достигна рекордните 1,705 трилиона евро през тази година, преминавайки рекордната граница, поставена през 2020 г.

Продажбите на дълг на публично делегирания пазар в региона достигнаха този връх в четвъртък, според данни, събрани от Bloomberg. Цифрата включва публично предлагане на емисии деноминирани в евро, британски лири и щатски долари, продадени в Европа.

Държавните, наднационалните и агенционните дружества, както и финансовите институции, бяха в челните редици на масовото вземане на заеми. Необходимостта да се финансират все по-големи дългови пакети стимулира емитирането от страна на кредитополучатели от публичния сектор, като пример за това е Обединеното кралство.

Службата за управление на дълга на страната набра 4,25 млрд. паунда чрез продажба на дълг във вторник - първата подобна сделка, откакто финансовият министър Рейчъл Рийвс обяви 40 млрд. паунда увеличение на данъците и ускори заемането на средства миналия месец. Търсенето надхвърли 65 млрд. лири, което беше най-високото ниво на търсене за предлагане на индексирани облигации. Държави като Белгия, Франция, Гърция, Италия и Испания също отбелязаха рекордни заявки за своя дълг.

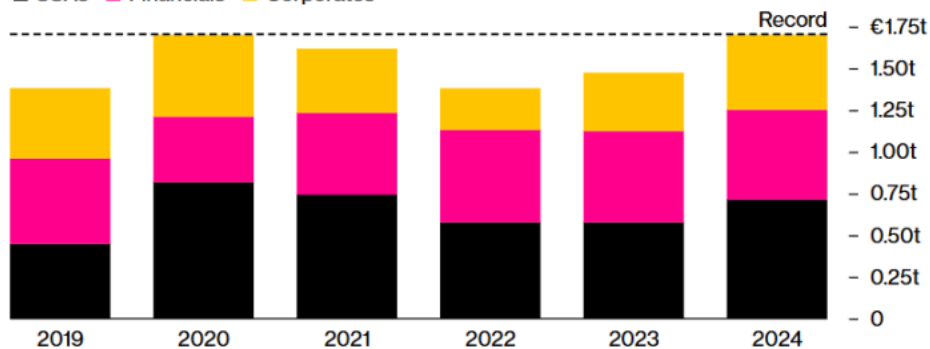
Количеството на новите емисии е поразително, като се има предвид, че то надминава рекорда, поставен преди четири години, когато кредитополучателите се втурнаха към пазара, за да укрепят финансите си в условията на пандемията.

„Огромните обеми на емитиране на облигационния пазар бяха усвоени много бързо тази година“, каза Паула Вайсхубер, ръководител на капиталовите пазари за корпоративен дълг за Европа, Близкия изток и Африка в Bank of America. „Спредовете са на атрактивни нива, а емитентите вече са се подготвили за 2025 г.“.

European Bond Sales Record

2024 has now exceeded the record full-year issuance seen in 2020

■ SSAs ■ Financials ■ Corporates

Емитирането на дълг в Европа е на рекордни нива

От началото на годината съвкупният индекс на Bloomberg за корпоративен инвестиционен клас в евро е с възвръщаемост от 4,67%, а индексът на Bloomberg за високодоходна доходност в евро - 7,42% за същия период.

Банките и компаниите за недвижими имоти бяха сред тези, които се възползваха максимално от почти постоянните благоприятни пазарни условия, за да наберат нов дълг.

Във вторник шведската Heimstaden Bostad AB продаде първото свежо предлагане на първичен дълг от компания за недвижими имоти от края на 2021 г. насам. Миналата седмица австрийската Raiffeisen Bank International AG набра нов капитал, за да замени облигации от допълнителен капитал от първи ред повече от шест месеца след провала на по-ранна сделка.

„Част от тази устойчивост се дължи на технически фактори като положителни притоци“, пише в бележка Бенджамин Мелман, главен инвестиционен директор на Edmond de Rothschild Asset Management.

Продажбите вероятно ще бъдат още по-високи през следващата година и 2026 г., тъй като ще настъпят падежи на високи нива на дълг, каза Джем Келтек, кредитен стратег в Deutsche Bank Research.

„Основният риск за това е бързото влошаване на перспективите за растеж в Европа и по-всеобхватните заплахи за митата в САЩ, отколкото пазарът очаква“, казва Келтек. „Това би могло да натези на по-широките пазарни нагласи, да затвори временно достъпа до първичния пазар и да накара емитентите да преоценят.“

✓ Макротрейдърите на Уолстрийт ще отчетат най-лошата година след пандемията

Световните банки са на път да отчетат най-ниските си приходи от търговия с валута и курсове от пандемията насам, засегнати от по-ниските маржове и трудния макроикономически контекст.

Според данни, събрани от Coalition Greenwich, над 250 фирми, сред които Goldman Sachs Group Inc, JPMorgan Chase & Co, Citigroup Inc и Morgan Stanley, се очаква да спечелят общо 32 млрд. долара от форекс търговия с валути на държави в Групата на 10-те и 16,7 млрд. долара от валути. Това е съответно с около 17% и 9% по-малко от миналата година.

Доверието на инвеститорите в извършването на големи макропрогнози намалта тази година, тъй като изненадите от икономическите данни развалиха залозите за намаляване на лихвените проценти от страна на най-големите централни банки в света. На пръв поглед твърде трудните за прогнозиране президентски избори в САЩ и преустановяването на някога популярния кери трейд, финансирани с йени, също разтърсиха пазарите.

„2024 г. беше година на изчакване“, казва Ангад Чатуал, ръководител на отдела за глобални макропазари в Coalition Greenwich. „Хедж фондовете се появяваха на пазара спорадично покрай данни и събития, но не бяха толкова активни на постоянна основа в сравнение с предишни години.“

Печалбите от търговия с валута намаляват

Приходите от трейдинг, залагащ на макроикономически събития, също са били засегнати от по-ниски маржове през тази година, каза Чхатвал, тъй като нарастващата конкуренция в индустрията и напредъкът в онлайн търгуването оказват влияние върху цените.

От Coalition Greenwich прогнозират, че приходите от залози около лихвените проценти ще намалеят допълнително до около 30,9 млрд. долара през 2025 г. и 28,1 млрд. долара през 2026 г., тъй като небанковите емитенти разширяват присъствието си и облигациите наваксват на други пазари.

Същевременно се наблюдава подобряване на резултатите на търговците на валута до 17,2 млрд. долара приходи през 2025 г. и 17,6 млрд. долара през 2026 г. Очаква се администрацията на Доналд Тръмп да подсили волатилността на валутния пазар, който се оценява на 7,5 трлн. долара дневно.

„Наблюдаваме много повече позициониране от страна на валутните пазари около цикъла на промяна на лихвените проценти“, каза Чхатуал. „Корпоративната активност също става по-силна и това оказва много по-положително въздействие върху валутния пазар спрямо лихвените проценти.“

Капитал

✓ Ще работи ли трикът "Данъчна амнистия"

При проблем с бюджета финансовите министри често започват да вадят от ръкавите си екзотични козове. Преди десетина дни служебно поелата този пост от пролетта насам Людмила Петкова също започна да опипва идеите с цяло тесте нетрадиционни мерки.

И може би най-съществена като ефект, измерващ се в милиарди, се очаква да е данъчната амнистия. Идеята е фирмите и хората да могат да платят еднократно своите просрочени задължения към държавата, без да им се търсят лихвите за забава. На пръв поглед това звучи като win-win ситуация - хем бюджетът за догодина ще може да бъде "вързан" с дефицит до 3% от БВП, хем няма да се вдигат осигуровки или други основни данъци. Ако беше толкова лесно обаче, вероятно досега щеше да е приложено поне на няколко пъти.

Проблемът е, че данъчните амнистии водят само до краткосрочно увеличаване на приходите и често имат негативен дългосрочен ефект върху данъчната дисциплина. А и подобна мярка е несправедлива спрямо коректните данъкоплатци, които редовно плащат задълженията си към държавата.

Опитът на други страни показва и че невинаги данъчната амнистия оправдава очакванията и събраните приходи накрая обикновено са по-малко от планираните.

Какво се предлага

Тази мярка е част от по-широк пакет приходни политики, които според Петкова ще увеличат приходите в бюджета догодина общо с около 9 млрд. лв. Те все още не са разписани официално в нито един проектодокумент, но бяха обявени преди десетина дни от финансовата министърка.

Първата идея е държавата да даде възможност на физически и юридически лица да изплатят своите неплатени данъчни и осигурителни задължения, като при погасяване на главницата лихвите ще бъдат опростени. От тук се чакат около 3.9 млрд. лв. "Става дума по-скоро за доброволно внасяне на данъци и задължителни осигурителни вноски. Лицата, които до 31 декември 2024 г. са декларирали, но не са внесли своите задължения, ако погасят главницата, ще им бъде опростена лихвата. Най-голямото натрупване по декларирани данъци и осигуровки е през последните 3-4 години - след ковид", обясни Петкова. Мярката ще е еднократна и се отнася за всички, които имат задължения към бюджета - физически, юридически лица, държавни и общински предприятия. "Идеята е да се подпомогне бизнесът, защото знаете, че фирми или дружества, които имат задължения към бюджета, не могат да участват в оперативните програми, в обществени поръчки", допълва Петкова.

Другата идея е само физическите лица да могат да декларират недеklarирани през последните 5 години доходи, които да бъдат обложени с данък между 15% и 20%, без налагане на лихви или глоби. От тук се очакват между 500 и 800 млн. лв. Това разбираемо няма да важи за доходи, свързани с престъпна дейност - корупция, пране на пари, финансиране на тероризъм. В противен случай България не само ще остане в сивия списък за пране на пари, а вероятно и дори ще получи по-големи санкции.

Все още няма парламент, служебният кабинет не е представил и своя проектобюджет за догодина. Затова и повече подробности около тези идеи - как точно ще се прилага, откога, за какъв период, за кои данъци ще важи - няма.

Ще има ли ефект

През последните петнадесетина години няколко държави в ЕС вече са правили данъчни амнистии с цел краткосрочно увеличаване на данъчните приходи - Италия, Португалия, Гърция, Белгия, Испания. В годината на кампанията винаги има повече приходи, макар и в някои държави да има разминаване между очаквания и краен резултат. Дългосрочно обаче ефектът за фиска е по-скоро спорен.

През вече далечната 2008 г. МВФ прави преглед на програмите за данъчна амнистия в няколко държави по света, включително и в различни американски щати. И стига до заключението, че ползите от тези програми "са най-често преувеличени и рядко надвишават разходите по тях - както административните, така и тези, свързани с намаляване на данъчната дисциплина". А тези разходи не се измерват и калкулират от политиките. Според експертите стандартът, който политиките често използват за оценка на въздействието върху приходите от данъчна амнистия, е краткосрочното увеличение на brutните приходи. "В средносрочен план потенциално най-големият и най-съществен разход от данъчната амнистия може да бъде намаляване на бъдещата данъчна дисциплина", пишат те в анализа си.

Брюксел също не гледа с добро око на тези практики в момента. В своя резолюция от 2019 г. [Европейският парламент посочва](#), че "амнистиите следва да се използват изключително предпазливо или изобщо да не се използват, тъй като те са източник на лесно и бързо събиране на данъци само в краткосрочен план, към който често се прибегва за запълване на дефицити в бюджета, и тъй като те могат също така да насърчават жителите да укриват данъци и да чакат следващата амнистия, без да подлежат на възпиращи санкции или наказания". А призивът към държавите членки, които прилагат данъчни амнистии, е "винаги да изискват от бенефициентите да посочват източника на средствата, които са пропуснали да декларират".

Нека се върнем на България. Тук оценките за подобен ход също не са положителни. "Мерките, които се предлагат, са нереалистични от гледна точка на ефект и резултат. Затова е много важно в тази ситуация да не се допуска да се подцени с грешни сметки необходимостта от нов дълг през следващата година. Рискът е да се изпадне в ликвидна криза на бюджета", казва бившият финансов министър Владислав Горанов. "Белята е станала, но поне не трябва да си затварят вратата да могат да осигурят нужното финансиране. А при подобна криза не е ясно дали в момента, в който им потрябва, ще има действащ парламент", допълва той.

"Такива мерки се прилагат при по-слабо развита данъчна система, която няма достатъчно информация за данъкоплатците, контролът е слаб. Ние сме в друга ситуация. Но въпросът е, че във времена на политическа турбуленция данъчната събираемост спада. А и НАП се е разпростряла върху много фирми, събира много информация и не може да я обработи, за да се подобри събираемостта навън", казва и Калоян Стайков, главен икономист на Институт за енергиен мениджмънт. Той допълва, че проблемът е, че през последните години се вдигнаха разходите за субсидии, пенсии, заплати. "Дори и през 2025 г. година те да се замразят, на приходите ще им трябва време, за да навакнат ръста на разходите. От тази гледна точка еднократни приходи няма да спасят положението."

В своя годишен отчет НАП твърди, че над 98% от всички декларирани през 2023 г. задължения за данъци и задължителни осигурителни вноски "са погасени в рамките на същата календарна година (включва както доброволното изпълнение, така и събраните от публичните изпълнители просрочени публични задължения)". Така от декларирани общо от данъкоплатците 46.3 млрд. лв. задължения към държавата, администрирани от НАП (ДДС от сделки в ЕС и страната, корпоративни данъци, данъци върху доходите на физическите лица, осигуровки и санкции, хазартни такси и др.) неплатени в срок за съответната година са под милиард. Доброволното изпълнение на задълженията по декларации е 89%. По данни от доклада на приходната агенция за 2022 г. непогасени в срок към края на съответната година са били над 5.4 млрд. лв. задължения. През годините сумата расте, но темпът на увеличение на базата, т.е. декларираните от хора и фирми приходи, е по-висок (виж графиката).

Моралната дилема

Според някои анализи данъчната амнистия има и някои плюсове - може да вкара нови данъкоплатци в системата, които в бъдеще ще продължат да плащат данъци. Освен това се легализират активи, които до момента са извън формалната икономика. В някои държави принудителното събиране на данъци чрез съдебни процедури е скъпо и времеемко и там амнистията може да се окаже по-ефективна.

От другата страна обаче са минусите. Защото данъчната амнистия може да се възприеме като вид жест към некоректните платци за сметка на тези, които са изрядни към държавата. И да стимулира укриването на данъци в очакване на бъдещи опрощавания, което води до дългосрочно намаляване на доброволното спазване. "С две думи, преследвайки бързото събиране на едни пари в хазната, властите ще създадат морален риск за неплащане в бъдеще", посочва в свой коментар по темата Петър Ганев от Института за пазарна икономика.

"Цялата идея с допълнителните приходи сега произтича от това, че политиките се фокусират върху дефицита в бюджета. А нормалната фискална политика трябва да е съсредоточена върху изпълнението на приоритети", казва Стайков. Според него, след като се определят приоритетите, се вижда какво финансиране е нужно и откъде могат да се съберат приходите.

Начинът на финансиране трябва да е съобразен с общата икономическа обстановка. "Цялата логика на нашата данъчна система е да насърчим труда, инвестициите, да обезкуражим потреблението, за да има повече спестявания, които да се насочат към инвестиции. И не виждам смисъл да променяме тази логика."

А и повечето държави прибягват до данъчна амнистия по време на криза. Тук обаче такава няма, освен ако не се брои политическата, заради която започват да страдат и финансите на държавата. Тоест, ако приемем, че амнистията е един от последните фокуси, до които би прибегнал даден финансов министър, може би не е добра идея този заек да се вади от ръкава на служебния кабинет.

✓ Ефектът "Шенген": Какво се променя с пълното членство

На 12 декември Димитър Главчев може да вдигне наздравица със Стефан Софиянски. Историята обикновено не помни председателите на сметни палати, нито повечето служебни министри, но те двамата ще останат записани в нея. Софиянски като служебния премиер, въвел валутния борд. А Главчев, освен ако някакво чудо не стане в следващите две седмици, ще остане като премиера, вкарал България окончателно в Шенген.

На тази дата в Брюксел България и Румъния най-после очакват положителен вот от страните - членки на ЕС, за присъединяване към шенгенското пространство и по суша. Главчев няма да е единственият, който вдига наздравица. "Вече съм сложила бутилката с шампанско в хладилника и мога да ви убедя, че на Нова година ще си мисля за приятелите в Румъния и България", каза с усмивка еврокомисарят по вътрешните работи Илва Йохансон тази седмица в Европейския парламент в Страсбург.

Двете страни чакат наистина дълго. В продължение на повече от десетилетие редица държави имаха своите съображения защо България и Румъния не са готови да защитават външните граници на блока, често напълно основателни. Темата се свързваше с борбата с организираната престъпност, върховенството на правото.

Но инерцията в европейските институции от бързия влак на Хърватия през 2023 г., румънския дипломатически блиц, подкрепата за Марк Рюте за шеф на НАТО, войната в Украйна - всичко това помогна за стигането до този момент.

Това е дългоочакван момент за много бизнеси и хора. От една страна, той трябва да "отпуши" задръстените от трафик граници, да даде силен тласък на туризма и трансграничната търговия. От друга, вдигането на границите има и много по-дълготрайни и дълбоки ефекти: отварят повече възможности за работа, бизнес, кариерно развитие, но също така чисто имиджово удостоверяват, че двете балкански страни принадлежат към вътрешния кръг на ЕС. За самия съюз пък е важно, че отваря пътния коридор между Черно море, Турция и Азия към сърцето на Европа.

Мястото ви е в Шенген и заслужавате да се възползвате от всички облаги.

Идва Йохансон, комисар по вътрешните работи

Какво е Шенген

Шенгенската зона позволява на над 400 милиона души да пътуват свободно между отделните държави членки, без да преминават през граничен контрол. Към момента тя обхваща над 4 млн. кв. км и включва 27 държави (23 от 27-те държави - членки на ЕС) и всички членове на Европейската асоциация за свободна търговия (Исландия, Лихтенщайн, Норвегия и Швейцария). От април 2024 г. България и Румъния са част от шенгенското пространство по въздух и море.

Как се стигна дотук

През по-голямата част от 2024 г., темата "Шенген" сякаш замря. След бурната радост от влизането по въздух и вода през март идеята, че пълноправното членство ще се случи тази година, изглеждаше изоставена, а унгарското председателство не даваше сигнали за пробив по темата. В двата проблемни гласа на Съвета - Нидерландия и Австрия - имаше избори, които изведоха начело много по-радикални партии.

За първи път стана ясно, че има раздвижване в ситуацията по време на изслушванията на австрийския кандидат за еврокомисар Магнус Брюнер. Бившият финансов министър на Австрия обясни, че не би имал против включването на двете страни в Шенген, стига да са изпълнени всички изисквания на Виена.

След това на специална среща, организирана в Будапеща, министрите от Румъния, България и Австрия [подписаха допълнително споразумение с още условия](#). Сред тях са включени поне още шест месеца проверки на база на риска между България и Румъния и Румъния и Унгария. За първи път са споменати и засилените мерки срещу трафика на мигранти, които България е взимала през последната година по искане на Австрия. Министърът на вътрешните работи Герхард Карнер (ÖVP) похвали в изявление тези усилия за защита на външните граници и подчерта, че ще трябва да бъдат положени още.

"През последните години нашите две държави последователно демонстрираха своите възможности да защитават външните граници на ЕС, като инвестираме в модернизационни проекти и укрепване на граничния контрол. Резултатът от тези усилия се вижда и в момента и те ще продължат", казва евродепутатът от ГЕРБ Андрей Новаков.

Трънните и усилията по пътя вече са детайли. Реалното последствие е, че решението вече е подготвено на работна група в Съвета на ЕС, предстои гласуване от вътрешните министри на ЕС и след това формално одобрение от лидерите на държавите на 19 декември. По всичко личи, че от 1 януари 2025 г. пълноправното членство ще е вече факт.

Какво значи това

Границите няма да се отворят напълно веднага. Тази, която най-вероятно първа ще бъде вдигната, ще е най-важната за българските (и румънските) туристи - с Гърция. Очакванията са, че пътуването за леки коли, както и за камиони на юг ще бъде свободно още на 1 януари. От Агенция "Митници" коментираха за "Капитал", че при пълноправното приемане в Шенген "няма да има проверки, които да затрудняват трафика на самите граници", а тежкотоварните автомобили ще бъдат инспектирани допълнително при нужда във вътрешността на страната.

На север проверките ще останат още поне половин година. Директорът на "Гранична полиция" Антон Златанов вече обясни, че граничният контрол на границата с Румъния ще е частичен (ще се базира на анализ на риска), и допълни, че такива филтри са сложили и доста европейски страни.

Най-сложно, разбира се, ще бъде на турската граница, която се превръща в шенгенската бариера пред де факто Близкия изток, Африка и Азия. Агенцията на ЕС за охрана на границите Фронтекс ще утрои силите си в България. Техническата подготовка за разширяване на външните граници - с детектори за движение, термовизионни камери, детектори, патрулни кораби и превозни средства с повишена проходимост - вече се подкрепя от Европейската комисия със 130 милиона евро.

Споразумението за защита на границата, подписано от Унгария, Австрия, България и Румъния в Будапеща, предвижда страните да изпратят общ контингент от стотина граничари на българско-турската граница. Подробностите и точните вноски на страните трябва да бъдат решени до декември. [Там има огромен проблем с капацитета на самите пропускателни пунктове, които трябва спешно да се модернизират и разширят.](#)

Това е и границата, на която София трябва да е нащрек, казва бившият ръководител на мисията на ЕК в София и на тази в Хърватия Огнян Златев. В Хърватия, дава пример той, бяха направени целенасочени провокации по политически причини непосредствено преди влизането в Шенген. България според него трябва да следи внимателно геополитическата обстановка и прогнози и да е готова в случаи на екстремни мигрантски вълни.

Примерът на Хърватия

Всъщност Хърватия е и най-близкият пример какво става с една икономика, когато влезе в Шенген. Въпреки че се присъедини към ЕС пет години след България, страната беше приета скоростно в общото шенгенско пространство - през 2023 г. Няма как да се изолира и ефектът от еврозоната (двете се случиха едновременно), но е факт, че кредитният рейтинг на страната моментално се вдигна.

За страна, която зависи много от туризъм, членството в Шенген обаче остава ключово. Средно пътникопотокът по летищата е нараснал с близо 13%, докато по магистралите с шенгенски държави достига до 29% увеличение от 2023 г. насам. "До средата на 2024 г. сме регистрирали близо 5 милиона пристигания и над 17.5 милиона нощувки, което е ръст с 20% спрямо миналата година", казва Кристиан Станинич, директор на Хърватската туристическа асоциация, в интервю за Ройтерс, добавяйки, че нощувките са се увеличили с 11% в сравнение с 2019 г., която е била рекордна за посетителите.

"Въз основа на тези резултати можем да очакваме положително продължение на основния туристически сезон, и то целогодишно. Никога не сме били по-близо до нашите основни пазари като Словения, Италия, Унгария, Австрия и Бавария, откъдето са пристигнали най-много посетители в предсезонния период", казва още Станинич.

Огнян Златев обаче предупреждава, че трябва да сме внимателни със сравненията с Хърватия. "Тя винаги е била доста популярна туристическа дестинация, особено сред централноевропейските държави. Освен това през годините доста успешно се маркетира като дестинация, до която може да се стигне с кола без проблем (инвестирайки значително в инфраструктура, с цели 8 завършени магистрала). И другото нещо, което е за мен също много важно, е, че по време на ковид Хърватия се превърна в остров на работата от разстояние за австрийци и германци, които си нямаха вили по крайбрежието на Истрия. Тоест Шенген просто надгради към един вече разработен бранд", казва Златев.

Икономическите ползи от Шенген по суша

За България основните [плюсове ще се изразят в по-лесния експорт на стоки към западните пазари](#). В момента този достъп се спира на две поредни граници - румънската и унгарската, което оскъпява и удължава сериозно доставката. Вдигането и на двете ще свали цените на стоките и ще направи тукашните производители по-конкурентни.

Транспортният сектор вече чака отварянето на вратите, след като в последните години ситуацията на румънската граница стана кошмарна, а опашките от тирове се извиват десетки километри навътре. Един анализ на икономическото министерство от миналата година поставя цената на пропуснатите ползи от пълноправното членство в Шенген на 1.2 млрд. лева (сума, значително по-висока от финансовите измерения на влизането по море и суша по-рано тази година). Дори бизнесът в Австрия (с 15.1 млрд. евро инвестиции в двете държави) реагира миналата година и [извади лист с разходите, които търпи заради блокирането на България и Румъния за Шенген](#).

"Румънският турист е изключително важен за България. През последните месеци той предпочиташе да вземе самолет и да посети Турция, за да си спести времето от опашките по границите, въпреки че му харесва в летните и зимните курорти у нас. Това сега ще се промени. Същото се отнася и за пътя на товарите, като напоследък се търсиха алтернативни маршрути от българско-румънската граница към Азия", коментира пред "Капитал" Виктор Гугушев, председател на управителния съвет на Българо-румънската търговско-промишлена палата.

Румънският министър на икономиката Щефан Раду-Опреа също изчисли в социалните мрежи ефекта. "Ще станем по-конкурентоспособни, защото превозвачите вече няма да чакат с часове и дни на митницата. Миналата година направихме калкулация, с която доказахме, че всяка изнесена кола Dacia или Ford е по-скъпа със 100 евро заради загубеното време на митница. Но румънците, които пътуват, ще усетят ефекта най-много", коментира той.

Евродепутатът Андрей Новаков, който в последните години лобира силно за по-лесен достъп на български камиони до Шенген, казва, че "превозвачите ще бъдат освобождавани от дългите забавяния и бюрократични процедури по границите, което ще намали разходите и времето за доставка, като по този начин ще се повиши конкурентоспособността ни на европейските пазари".

Друг български евродепутат, Илхан Кючюк, вижда "огромни предимства за влизането на България в шенгенското пространство по отношение на икономиката, туризма и най-вече много национално самочувствие за нас, от което имаме нужда. Възстановява се една несправедливост - българите и румънците бяха държани прекалено дълго време в чакалнята, третирайки ги като второ второ качество европейски граждани". Той добавя и ползите от намалени емисии, които също не трябва да бъдат пренебрегвани.

Без визи и без пътища

С влизането в Шенген обаче ще стане болезнено видим недостигът на инфраструктура по границите. Например, въпреки че жп транспортът също се отпушва, той няма да порасне особено, защото липсва бърза линия София - Солун, на моста при Видин няма адекватни връзки и от двете страни, а на този в Русе има ремонт. Ремонтът трябва да продължи още поне две години, което значи, че опашките ще останат, независимо от вдигането на бариерите. Самото съоръжение също е с ограничен капацитет, а [нов мост при Русе може да има най-рано през 2028 г.](#)

При планиран трафик от 2 млн. превозни средства през граничните пунктове сега минават над 4 млн. Това означава, че България отдавна е изпуснала момента да модернизира съобразно нуждите. Шенген само ще направи това много по-видимо и спешно.

[Cross.bg](#)

✓ Теми и гости в сутрешните блокове на телевизиите

БНТ, Денят започва

- Тема: След гласуването за председател на Народното събрание. За поисканите оставки в "Продължаваме промяната" - "Демократична България", решенията и последствията; Гост - депутатът Ивайло Мирчев
- Тема: След поредния опит в парламента. Какво следва сега?; Коментар на депутата от БСП - Обединена левица Стефан Бурджев
- Тема: Спортните казуси и успехи; Гост - министър Георги Глушков.

БТВ, "Тази сутрин"

- Тема: След изключването на Даниел Лорер, ще се разцепи ли коалицията ПП-ДБ?
- Тема: За приемането ни в Шенген; Гост - Гергана ПасиНова телевизия

✓ Преглед на печата

Водещи заглавия на първите страници

- в. 24 часа - Първи тест на 93 000 хиляди показва риск за рак на дебелото черво при 13 270
- в. Труд - 84 на сто карат и говорят по телефона
- в. Телеграф - Проверка на "Телеграф" след кървавата баня в Сотирия установи: Мъжете шизофреници извършват повече убийства

Водещи заглавия на вътрешните страници

- в. 24 часа - Водата поскъпва в 24 области, други четири ще плащат по-малко
- в. 24 часа - ГЕРБ попита КС може ли да се възпре този ВСС
- в. Труд - Гонят от парламента Лорер и Божанков
- в. Труд - №1 сме в ЕС по разходи на хората за лекарства
- в. Телеграф - Изключване на Лорер изправи ПП срещу ДБ
- в. Телеграф - Загубите колкото питейната вода за година

Водещи интервюта

- в. 24 часа - Насри Абу Джейд: Израел прави с палестинците това, което навремето апартейдът с чернокожите
- в. Труд - Любомир Спасов: Лични интереси пречат на трансплантациите
- в. Телеграф - Писателя Никола Чалъков, издаден и в САЩ: Риск на прераждането е да те изгорят на кладата

Водещи анализи

- в. 24 часа - А къде е Рада Госпожина? Айде питайте в забавните формати сега
- в. Труд - Войната като бягство от проблемите на мира
- в. Телеграф - Престъпление и наказание

Всички досегашни броеве на "ЕЖЕДНЕВЕН МЕДИЕН МОНИТОРИНГ" от началото на 2023 г. до днес може да намерите на адрес: <https://bica-bg.org/bg/14/medii.htm> В секция МЕДИИ/ЕЖЕДНЕВЕН МЕДИЕН МОНИТОРИНГ на уебсайта ни е запазен и пълен архив.